

(CD-78) ૧૨ – વાણીનાં સંયોગ, પર ને પરાધીન

વાણીનાં સંયોગ, પરને પરાધીન,
સવળી સમજણથી ઉપયોગે જાગૃત્તિ
સામો માણસ તો ફાવે તે બોલે,
એનું છે જોખમ જોવી પ્રકૃતિ
આપણાંથી કડવું બોલાઈ જાય,
પ્રતિક્રમણથી દયો ભાવ પલટી.
જડ છે વાણી, છતાં ઈફેક્ટીવ,
ખૂદની વાણી જો, ક્યા ભાવે સરકી?
બીજાંને દુઃખકારી કષાયી વાણી,
સુધાર્વા માટે સાચાં ઉપાયે.
જ્ઞાની પાસેથી આજ્ઞા પૂર્વક,
મનને વાણીનું મૌન જ હિતાયે
જેવી છાપેલી તેવી જ નીકળે,
માટે જ કહ્યું છે પ્રી-ટેપ-રેકૉર્ડ્સ
વાણીની અસરો કાળજે કોરાશે,
નીકળતાં શબ્દોને જોઈ, જો પ્રત્યેક,
શોર્ટહેન્ડ જેમ જ ભાવાનુસારી,
ખેંચેલાં કોર્ડવર્ડ જેવાં પરમાણું.
કઠોર – કોમળ નિમિત્ત આધિન,
દ્વેષી – રાગોમય પેટી સ્વર – ગાણું.
પથરા વાગે એવી તંતીલી ભાષા,
નીકળે છે ત્યારે, કોધે અ-જાગૃત્તિ.

ડફળાવીને પાછું 'સાયું જ કર્યું છે'
ભૂલને પુષ્ટિથી જ ભાષા બગડતી.

કીંતુ પસ્તાય કે આવું ક્યાં બોલાયું?
મન, મોંઢે માફી માંગ્યે, સુધરતી.

જાતને જ કહેવું 'વાણી સારી કર',
વૃત્તિ પલટાતાં સ્થાયે સરસતી.

કફ, પિત્ત વાયુ ને આધિન પ્રકૃતિ,
તેમાં કોઈનાં ગાંડાં ના જોશો.

ભાષા ના જોશો, ભાવ જ પકડજો,
છૂટી જાશે ખોટી પક્કડ, તો.

બોલો છો ત્યારે કોનું, કઈ રીતે,
પ્રમાણ દુભાય છે, જાગૃતિ રાખો.

બે-ફામ વાણીનાં વ્યર્થ વેડફાટે,
તૂટે વચનબળ, જો વાણી ખાંચો.

ટાંકીનો માલ ને દારૂગોળો,
ખાલી થ્યો કેટલો? ને કેવો ફૂટ્યો?

તેનાં યે દ્રષ્ટા થઈ જ્ઞાનમાં રહેતા,
નિર્જીવ વાણીથી છૂટે છે તાંતો.

કષાયી વાણીનું જાતે જ રક્ષણ,
થાય છે ત્યારે જાગૃતિ ભક્ષણ

ભારે વજનદાર હિંસક વાણી,
સ્વ - પરને કષ્ટે કષાયી બંધન.

અહમ ધવાય છે તેનાં જ દુઃખો,
પોષો અહમ તો વાણીથી સુખો.

કોઈનીયે વાણી વાગે નહીં ક્યારે?

“સતત છૂટો શુદ્ધાત્મા છું તો”

ઝાડ, પશુ યા કોઈ પણ જીવનું,

દુભવે નાં પ્રમાણ તીર્થકર વાણી,

શુદ્ધ જ કોડોનું કેંક જન્મારાધન,

ઈકેકટે નીજરે અમૃતમય વાણી

દૈહીક સ્વારથને નીજ – માનાર્થે,

નીકળેલી ભાષા વ્યર્થ છે અપવ્યય

વાણીનાં દોષો યે પોતાને બાંધે,

પરમાર્થે સ્વાધ્યાય નવનીત કર્તવ્ય. (૩)

